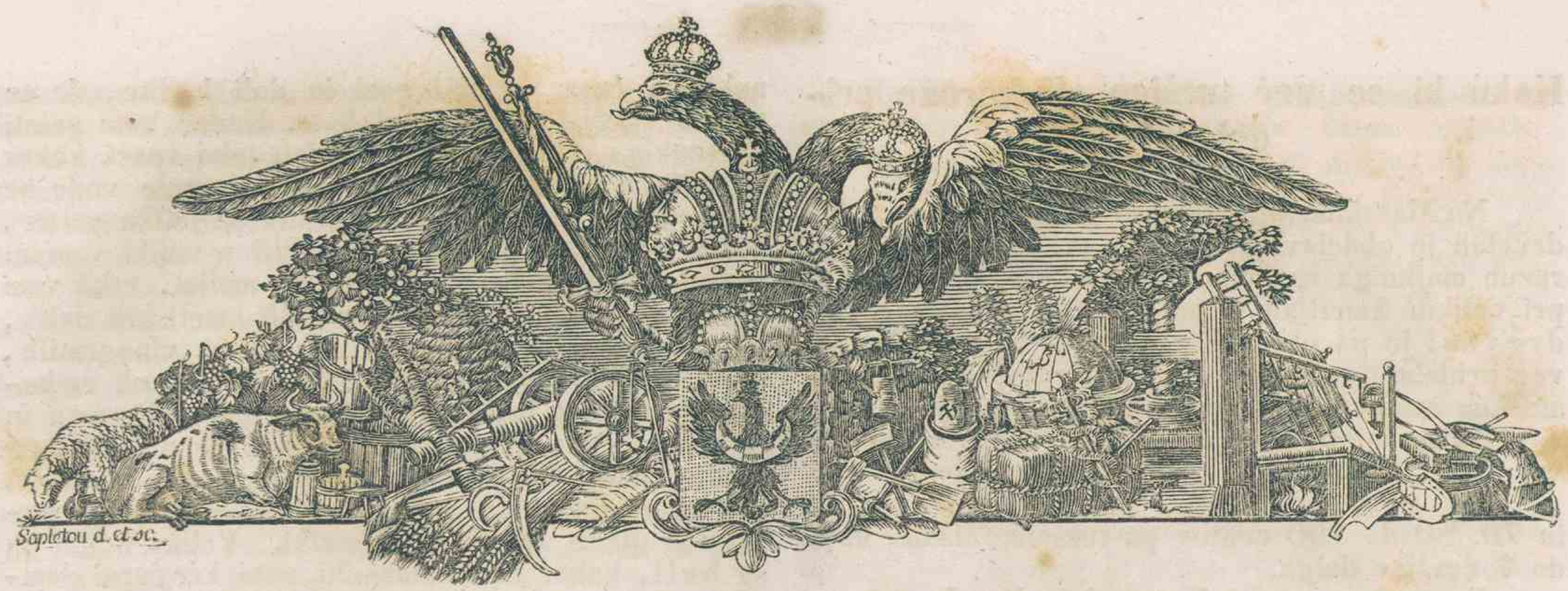

Kmetijske in rokodělske novice.

Na svitlobo dane od c. k. kmetijske družbe.

Tečaj III. | *V srédo 27. Velkiserpana. 1845.* | List 35.

Rožekar.

Na eni strani stari grad,
Ki druz'ga ni ko sam razpad,
In cerkvica na drugi stran',
K' je Turku stala nekdaj v bran *) —
Na gričih dveh, — scer grički okol',
Med njim' pa v sred' je majhin dol,
Po gričih lepi senčni gaj;
Tam stari hrast, tù drevje mlaj',
Dol' spod skoz snožet senčna pot,
In poleg nje zeleni plot,
In zraven njega hladni vir,
Povsod pa tihi, srečni mir —
To je dežela, kjer leží,
Rožek **) — star grad — k ga čas drobí!

„Le k' meni, k meni, ljuba hči!“
Star vitez rahlo govorí,
„Le sem, slovó od mene vzem',
Dobil novice hude sim:
Na meji že Turčin stojí;
Prelivat treba bo kervi.“
Deklica joka se britko,
Očetu ko podá roko.
„Ne jokaj, ljuba moja! se,
Bojvat se silno treba je,
Zbog mene bodi brez skerbi, —
Star meč še sekat' zna kosti;
Tolaži se, in zdrava ostan',
Junakov šest ti dam za bran.“ —
Tak stari vitez govorí.
Pak ona: *„„Z Bogam, oče vi!““* —
Na kojnča plane starčik zdej,
Ko mlad vojšak, derčí prot' mej'. —
Za njim pa hlapcov trop kadí,
Pred njim', za njim' meglá stojí;
Jo hočjo z Turkam zaígrat',
Ga hočjo vsiga pokončat'. —
Ko dalječ, dalječ pridejo,
Junaka vsi zagledajo;
Jeklén okov krog pers imá
Pa jezdi kojnča bojniga.
Rožékarja nagovorí,
De z njim bojvat' mu dopustí.
Star vitez mu odgovor dá:
„Pozdravim jakiga možá,
De stan je tvoj vojaški stan,
Obleka čversta mi oznan';
De si junak iz prošnje vem, —
Zató z menoj! nad Turka grem.“ —
Se kojnik serčno mu zahval',
In urno so naprej zdirjal';
Ko meji bližé pridejo,
Kardelo turško vidijo:
Zdej trumo svojo vitez vstav',
In hlapcam: *„Stojte mirno!“* prav'. —
„Za herbtam skrite jelce vsi,
De jih ne bodo vidili.
Ko sprot nam Turki zaderčé
Nastav'te jim jelcé ojstré.“ —
Tak' vitez pravi, govorí,
In celi trop takó storí.
Že Turki hlapce vidijo
In urno vsi na sprot' deró,
Krog glave vsak že suče meč,
Glave če sekat vsaki preč.
Zdej vitez kojnča zapektá:
„Naprej junaki, zdej veljá!“ —
Vsi jelce zdej nastavijo,
Prot Turku se napravijo;
Zdej podkov seka urno tla,
Zdej jelca kriví se ojstra,
Globoko v turške serca gré,
Nektera pot' nazaj ne vé.
Prot vitezu pa Turk gromí:
„Postav' se po junaško mi!“
Se konjča dva zdej spenjata,
Se meča dva zdej srečata; —
Nobeden noče se podat',
Dragó če vsak život prodat'.
Rožekar že junak je star,
Al mlad je turški poglavar,
Rožekarja zmaguje moč,
Očí obda mu temna noč; —
Ko konjik ptuj zagléda to,
Zadirja vranca kej ojstró:
„Oj turški tat! kaj misliš ti?“
Zdej konjik Turku govorí,
„De hočeš starčku glavo vzet'?
Z menoj se skušat' moraš pred!“ —
Oba nasprot' si skočita,
Se po junaško počita;
Je Turčin kmal' premagan bil,
Je svojo černo kri prelil;
Mu konjik verže glavo preč,
Natakne jo na ojstri meč.
To znamnje nese hlapcam tje,
Zdej Turki vsi se v beg spusté.
Oproda zdrami viteza,
Junaškiga Rožekarja;
Rožekar pa ozira se,
In praša: *„Kdo me rešil je?“*
Mu hlapec kaže konjika,
Mladenča vsim neznaniga.
Mladenču vitez govorí:
„Si rešil ti življenje mi,
Povej, kaj čem za tó ti dat',
Povej brez straha, sim bogat.“ —
Mladenč se mal' na smeh derží:
„Srebro za me plačilo ni,
Ak hočeš men' plačila dat,
Ne hasne ti prodat svoj grad,
Kar jez želim, je tvoja hči,
Brez nje za me plačila ni!“ —
Rožekar vstraši se močnó.
Junaka gleda preojstró:
„Jez hčere ti ne morem dat',
„Raj b' hotel svitli grad prodat'!“ —
Junak na konjča plane zdej;
„Povem, Rožekar! jez ti kej,
Mladenč na vrancu govori: —
„Kar jez želim je tvoja hči;
Kér v ženo mi je nočeš dat
Razpadil bo po teb' tvoj grad.“ —
Čez polje z vrancam se spustí,
In več ga vitez vidil ni. —

Kar mu junak je prerokval,
Je vnukam silni grad spričval:
Rožekar pride ob život,
In z njim pogine slavni rod;
Kjer nekdaj stal je silni grad,
Je dan današni zgol' *razpad.* —

Iz Dunaja. Dvoranin.

*) Gradiše.

**) Razvalina Rožek je v Moravški dolini. —

Kakó bi se več turšice ali koruze pridelovalo?

(Konec.)

Na Marskim, Ogerskim in po nekterih nemških deželah je obdelovanje turšice pri malih kmetijah, razun majhniga razločka našimu krajnskimu enako; pri velikih kmetijah jo pa sejejo z mašinami, z drevési jo pa plevejo in okopavajo, zató je tudi več pridelujejo, ko pri nas na Krajnskim. Z mašinskim orodjem obdelovana turšica donése
po 120 mernikov zernja na oralu dobre zemlje
„ 80 „ „ „ „ srednje „
„ 50 „ „ „ „ slabe „
in 70, 80 do 100 centov pa turščine slame, ki je do 7 čevljev dolga.

Dva učena možá Vagini in Dr. Jasniger po imenu sta si prizadevala zvediti, koliko in kakošnih natórnih rečí de turšica v sebi ima, in našla sta po kemii, to je po tisti vednosti, ktera zna vse natórne rečí v njene dele ločiti, de, ako si turšico z steblam vred na tavžent delov razdeléno mislimo, se dobí ali izloči iz tavžent delov

vodénih delov	130
lušinastih „	78
kalilnih „	86
sladkornatih „	98
beljakovih „	12
močnatih „	211
klejestih „	358
perstenih „	27
žlezastih „	—
skup tedej redivnih ali tečnih delov	765
neredivnih pa	235.

Turščina slama z stèrzi ali turščjaki vred ima dovelj sladkorniga soka v sebi, kteri pa koj preíde ali zgine, de le zernje zoriti začné.

Po Vaginitovim imajo dozorjeni in posušeni turščjaki na stotero delov tele rečí v sebi:

sladkorniga	7 delov.
beljakoviga	1 „
močnatiga	12 „
lušinastiga	79 „
skupej	100 delov.

Turšično steblo samó ima v sebi:

zladkorniga	32 delov
beljakoviga	1 „
močnatiga	10 „
lušinastiga	57 „
skupej	100 delov.

Leskovic.

Kakó naj kmetje za zdravje skerbíjo.

(Konec.)

2) Varujte se prehlajenja. Kadar človek iz velike gorkote ali vročine naglo na hudi mraz pride, pravijo zdravniki, de je zlo škodljivo in večkrat se takó nevarne bolezni dobijo. Ne imejte prehudo zakurjenih hiš pozimi, in kader iz tople hiše morate iti na hudi mraz, če tudi le za malo časa, ne hodite slabo oblečeni. Če človeka hudi mraz prav prevzame, kmalo zdravje mu odvzame. Zakaj kmetje pozimi ob nedeljih v cerkvi takó močno kašlajo, de se skorej ne sliši ne petja, ne orgle, ne pridige? Samó zató, kér se prehladijo, kér iz vročiga na merzlo, is merzliga na vroče vsi razcukani brez terdne obleke hodijo. Kaderkoli pozimi iz tople hiše greste, vselej se dobro oblecite. Kadarkoli iz hudiga mraza v toplo hišo pridete, nikoli se precej h peči ne pritisnite, ampak vselej pred nekoliko časa po hiši gori in doli hodite, de se počasi vgrejete, in zdravi bote. Kader bote poleti od težkiga dela in sončne toplote takó vroči, kakor bi bili razbeleni, nikoli se hitro merzle vode ne napite; zlo škodljivo je to, rada se jetika prime, ktera se težko da ozdraviti. Piti v veliki vročini vselej malo mlačno vodo, in po malim, takó vam pijača ne bo škodovala. Per vsih kmetiških delih, naj bo na polji, na travnikih ali v vinogradih, imejte glave vselej pokrite, gologlavi nikoli ne bodite pod milim nebam, posébno v mescu Sušcu in Malitravnu. Kader poleti sonce zlo pripeka, ne bodite nikoli odkriti, de se vam možgani ne vnamejo, ampak vselej imejte kaj na glavi. Nar boljši pokrivalo glave poleti so slamniki. Veliko boljši pa so beli, kakor černi slamniki, zató, kér černi slamniki vročino v sebi obderžijo, beli jo odganjajo. Černa barva ima že od natóre to lastnost, de sončne žarke v sebi obderžuje, bela barva jih nazaj odbija. Ne deržite se stare navade le černe slamnike nositi, ampak ženske in možki kupite si bele slamnike, kakor je v več krajih navada, in ne bo vam vročina škodovala.

3) Varovajte se jeze, togote, sovraštva, prepira, vpitja, zmerjanja in enakih nerodnost. Vse to je zdravju zlo škodljivo. Kader se človek močno razjezí, in se na to hitro slabiga vina napije, je ravno takó, kakor de bi strup pil, pravijo umni zdravniki. Jeza in sovraštvo odvzame človeku mir duše in telesa, mu napravi dostikrat hude bolezni, in prikliče prezgodno smert. Togotin človek, ki se za vsako reč jezí, serdí in togotí, že na obrazi nosi očitno znamnje svoje notranje bolezni, ktera se nikakor ne da ozdraviti. Poterpite eden z drugim, prizanašajte si, bodite mirni, prijazni in dobrovoljni, in zdravje se vas bo deržalo.

4) Varovajte se piti žganja. Vsaka močna pijača je človeku škodljiva, nar hujši pa je žganje; posébno za mlade ljudí je živ strup. Kdor se žganja piti navadi, se mu začne život od znotraj sušiti, želodec se mu kerči, mozig po kosteh se mu posuší. Žganjapivec se trese ko šiba, vsaka bolezen se ga rada prime, ktera se ne da pregnati. Žganje je že marsikteriga pred časam pod zemljo spravilo. Varvajte se te strupene pijače, in zdravi, in veseli bote živeli. V--i.

Pogovor

kmetiſhkiga ozheta s ſvojim naravoſlovja suzhenim ſinam, v meſzu Velkiſerpanu.

Ş. Dolshan ſim vam ſhe odgovor na vpraſhanje, od kod de pride, de pri bliſku vezhidel tudi gromí. Pri bliſku ſe namrezh sashene nebeſhki ogenj is eniga oblaka v drusiga, ali pa proti semlji, in pri tem preſkoku ſe fliſhi glaſ, grom, kakor ſe fliſhi tudi pok, kader ſe iſkra na kolovratu v zhlen ali drugo rezh preſkozhi. Ako pa hozhete ſhe bolj na tanjko to vediti, ſi morate miſliti, de bliſk je hud ogenj, ki na ſvojim potu mozhno srak rasgreje, ga tedaj tudi sredká in odshêne, ſoſedni srak s mozhjo v ta kraj plane, naredí hrup, in fliſhi ſe grom.

O. Pa vzhaſi tudi gromí, deſiravno ſe ne bliſka; od kod pa ta grom pride?

Ş. Grom bres bliſka vezhkrat od tod pride, de ſe grom fliſhi is sgornjiga oblaka, bliſk pa nam prikriva ſpodnji oblak. — Pa tudi takóle ſe samore grom bres bliſka narediti: voda v ſoparnim ſtanu

potrebuje 1500krat vezh proſtora, ko pa v kapljenim. Zhe ſe tedaj voda, ki je v sraku, is ſoparniga ſtanú, kakorſhna je v sraku, hitro v kaplje ſoſtezhe, poſtane bressrakni proſtor, v kteriga ſoſedni srak s mozhjo ſhine, in ſliſhi ſe grom, deſiravno ſe ne bliſka.

O. Sakaj ſe pa bliſk poprej vidi, ko pa ſe grom ſliſhi, ako ſe obedvoje na enkrat sgodí?

Ş. Luzh (bliſk) je veliko hitreji na ſvojim potu, ko pa glaſ (grom); ſaj vidite veliko poprej luzh, ko pa ſliſhite pok, zhe kdo prezej deljezh od vaſ vſtrelí.

O. Vzhaſi svezher ſe bliſk vidi, grom pa ſe ne ſliſhi, in ljudje pravijo, de tiſti bliſk pride od ognja is víz, in de je takrat dobro moliti sa duſhe v vízah.

Ş. Moliti sa duſhe v vízah je vſelej dobro, kar naſ uzhí ſveta véra; verovati pa, de ogenj is viz ſhviga, kadar ſe svezher bres groma bliſka, ni pràv in je vrasha; sakaj takrat je le hudo vreme ſhe takó deljezh od naſ, de ſe bliſk vidi, grom pa ſe ne ſliſhi. Zhe ſte poſtavim pri ſvetim Joſhtu, kader v Ljubljani na gradu vſtrelí, vidite luzh (bliſk), poka pa ne ſliſhite.

O. Ako pride bliſk in grom od nebeſhkiga ognja, od kod pride pa treſk?

Ş. She poprej ſim vam povedal, de bliſk nizh drusiga ni, kakor preſkok nebeſhkiga ognja is eniga v drugi oblak ali pa proti semlji. Ako oblak napolnjen s nebeſhkim ognjem pride bliso zerkve, hiſhe, dreveſa, zhloveka, shivine, vode i. t. d., ktere rezhí nimajo kaj tega ognja, ali imajo le naſprotniga, ta ogenj is oblaka ſhine na te rezhí, jih vshgè, rasdrobí, rastòpí, ubije in pravimo, de je tréſhilo.

O. Janes! ta ti pa she ne bo oſtala. Kakó bo neki ſami bliſk shivino in zhloveka ubil, drevó, hiſho, zerkev vshgal, sheleso in drugo rezh rastopil in take ſhkode naredil?

Ş. Ravno ſam bliſk vſe to ſtorí. Zhe ſe na kolovratu s veliko ſhipo in po dolgim vertenju napravi veliko nebeſhkiga ognja, ſe samore v malim vſe to narediti, kar treſk naredí. Ako ſe namrezh tak ogenj is kolovrata napelje na shveplo, predivo, ſlamo, ali ſuh leſ, jih vshgè; zhe ſe ſpuſtí na ptizha ali druge male shivali, jih ubije; lahko rastopljive rezhí pa rastopí. Zhe ima she ſama iſkra tega ognja tako mozh, kolikanj vezhi mora imeti bliſk, kér je vezh tavshent tazih iſker ſkupej!

O. Ako ſtrela ni drusiga ko bliſk, kakó ſo jo pa ljudje samògli najti?

Ş. Bliſk na ſvojim potu vzhaſi rasdrobí kamne in ſkale, rastopí sheleso ali kaj drusiga, odbije kaj od pohiſhtev, in ljudje te rezhí najdejo in miſlijo, de ſo ſtrelo naſhli.

O. Ako ſtrela ni drusiga kakor bliſk, kakó pa vzhaſi samore tudi vodéna biti, ktera ne vshgè, in zhe pride sa ognjéno, ſhe pogaſne?

Ş. Ştrela nikdar ni vodéna, kakor nekteri napzhno miſlijo, ampak je vſelej ognjena. Ljudje ſi le ſató vodéno ſtrelo miſlijo, kér nekterikrat ne vshgè, kader treſhi; kar ſe pa le takrat primeri, kadar bliſk nizh na ſvojim potu ne najde, kar bi rado gorélo, ali pa tudi ſató, kér vzhaſi, zhe sa poredama dvakrat na eno meſto tréſhi, drugi treſk ſhe pogaſí perve ſtrele ogenj; to pa puh ſtorí, kakor tudi ſtrel pogaſne, zhe va-nj vſtrelí, deſiravno ni baſano s vodó.

O. Kaj pa je puh, ki vzhaſi zhloveka ali shivino ubije, zhe ſo bliso kraja, kamor treſhi?

Ş. Snano je, de zhlovek ali shivina ne more shiveti bres sraka, pa tudi v mozhno ſpridenim sraku ne. Treſk s ſvojo vrozhino in s shvepljenim ſmradam takó mozhno srak sredká, odshêne in ſpridi, de nobena shival ne more v njem shiveti, pade ko mertva in pravimo, de jo je puh pobil.

O. To ſe mi pràv neumno sdi, de ſtavijo magnete na zerkve in pohiſhtva, in de miſlijo, de potlej ne bo v nje treſhilo.

Ş. Şkuſhnja uzhí, de v nar bolj viſôke rezhí nar raji tréſhi, poſebno ako ſo te rezhí take, ktere bliſk na ſe vlezhejo, kakor je slató, ſrebró, sheleso i. t. d. Ako ſe tedaj, kér slató ſhe mozhneji bliſk na ſe vlezhe, ko sheleso in varje pred rijo, v nar viſhi kraj zerkve, ali kakiga druziga pohiſhtva shelesen kol s poslazhenim verham poſtavi, in ſe do tal s shelesno ſhino napelje, bo le v ta kol treſhilo; ſtrela (bliſk) bo sderzhala po kôli in ſhinila v semljo, in hiſha ali zerkev je obvarvana ſhkode. Poglejte! kakó dobra in modra naprava ſo magneti!

O. Nekteri ljudje ſe nizh treſka ne bojé, in tam pod milim nebam ſtojé, deſiravno ſe bliſka in treſka, jeſt ſe pa hitro ſkrijem pod kak kosolz, drevó, svonik ali drugo podſtreſhje.

Ş. Lepó ſe naſtavite ſtreli, kader kaj takiga ſtorite, sakaj na polji nar raji treſhi v take rezhí ſató, kér ſo nar viſhi.

O. Kaj mi je tedaj ſtoriti, zhe me huda ura na potu ali na polji sadéne?

Ş. Takrat ne ſmete tezhi, dirjati, de ſtrele sa ſabo ne potegnete, ne hoditi pod kosolz, svonik, ſamotno podſtreſhje, ne pod hraſt, òrh ali kako drugo koſhato drevó; le od bukve pravijo, de v njo ne treſhi. Amerikanzi, kader vidijo ſe priblishevati hudo vreme, hitro beshé v bukovo hoſto, in tam takó dolgo oſtanejo, de hudo vreme mine, kér ſkuſhnja jih uzhí, de pod bukvo ſo bres nevarnoſti, in nikjer ſe ne bêre, de bi bilo kdaj v to drevó treſhilo. Kakó ſe je ſploh sadershati ob hudi uri, ſte she brali v Novizah lanſkiga leta. J. Jashirk.

Izdelovanje ćeskih kolovratov v Tersti.

Iz Barkole so nam čast. gospod fajmošter Rebec pisali, de so začéli česke kolovrate tudi v Tersti delati; mojster je g. Mainich v ulicah pri Dogani, blizo rudečiga mosta. On je po poslani podobi 5 lepih kolovratov naredil, na kterih so v Barkoli na enkrat predli, de jih je bilo lepó viditi.

Kakó je pač to?

Nemške kmetijske novice ne nehajo od hvale pozimskiga korúna (krompirja) govoriti, kakó dobro se obnaša, če se v Velkiserpanu sadí i. t. d. Tudi mi smo to skušnjo že davnej v Novicah naznanje dali in smo jo tudi samí že dve jeseni poskusili; pa je ne moremo hvaliti. Korún, dobro zadelan, je čez zimo v zemlji nepoškodvan obležal, tode jedli smo ga še le takrat, kakor navadno sajeniga. Kakó je tó? Ali smo samí mi takó nesrečni bili? Ali je morebiti kak drugi kmetovavec enako skušnjo na Slovenskim naredil? Ali morebiti imenovani časopisi nekoliko bahajo? —

Slovensko pismo iz Amerike.

(Konec.)

„Če bi bil jez v Semški fari ostal, obljubim de bi se mi „ne bilo takó dobro godilo, kakor se mi tukaj véde. Tukaj „ima vsak človek, naj bode bogat ali reven po trikrat na dan „dvoje, troje ja tudi čvetere sorte mesá jesti; drugačniga „nimamo kruha, kakor beliga. Konje in prešiče redé tukaj z „debelačo (turšico). Mi mestniki gremo vsak dan na terg, „kamor kmetje na velicih vozeh vse sorte sočivja in veliko „druzih reči na prodaj pripeljejo. Grozdje je tukaj jako dra- „go, če bi imel le en koščik vinograda tukaj, gotovo več bi „bil vreden, kakor je nar gorši v Semški Gôri. Vino pa ni „takó dragó, bokal francozkiga veljá 3 gold., rajnskiga 4 gold., „šampanskiga pa 5 gold. Funt suhih sliv veljá 10 do 15 gro- „šov. Druziga sadja vsih plemen je tukaj dosti; tudi divjiga „ne manjka, ktero je práv dobro in od kteriga se večidel divji „Amerikanci preživé.“

„Še to vam moram povedati pri ti priliki: Mesca Velki- „travna lanskiga leta sim se bil med divje Amerikance podal (kte- „re Indijane imenujemo, po krajnsko bi jim divjaki rekel), „600 angležkih milj od našiga mesta St. Louis delječ; čez „100 milj smo se v barki peljali, brez de bi bili kakšno hišo „ali drugo poslopje vidili, in tje pridši smo našli divjih ko- „renjakov dovelj. Divji Indijani so veliko veči od nas, ter „so tudi močneji, in po navadi kufraste farbe. Vsi imajo „černe, debéle in terde lasé. Njih oblačila, posébno pozimi, „so večidel iz kož divjih zverin, poleti so pa skorej popolna- „ma nagí. Oní so práv zdravi in verlo zrašeni in bolj krepke „in močne postave, kakor mnogi drugi evropejski naródi. Redé „se večidel od mesá divjih zverin, divjiga sadja in mnogo- „verstnih korenin; oní govoré svoj lasten jezik. — Njih orožje „sta lok in pšica, z tem orožjem se bojujejo in ga tudi seboj „na lov jemljejo, de si z njim zverjačine za potreben živež „pridobijo. Eden med njimi je njih starašina, ki ga Čif „imenujejo. Laž jim je ojstro prepovedana, oní so malo be- „sedí; žganje práv radi žulijo in ga imenujejo Whiskij. „Indijani se deržé nar raji lazov in velicih ravnin, druziga ne „delajo, kakor na lov hodijo. Radi so veséli in tudi radi „plešejo. Pišali, z kterimi si muziko delajo, so iz bezga na- „pravljene, boben pa iz jelenove kože, ktero na kako drevó „napnejo, in po nji nabijajo, de bobni krog in krog. To dvoje „orodje se le na veseliših in plesih divjih Indijanov sliši.“

„Zdaj Vam moram preljubeznivi oče! tudi povedati, de ne „stanujem več v Cincinatu, temuč de sim se od ondod v me- „sto, kteriga podobo v pismi vidite, preselil, kterimu se pravi „Sv. Ljudevik (St. Louis). To mesto je práv veliko in imá „čez 40 tavžent prebivavcov, kteri so iz mnogoverstnih krajev „celiga svetá skupej prišli; leží ob bregu neizrečeno velike reke, „kteri je Misisipi imé, ktera čez 500 milj delječ od tukaj „pri Novim Orleanu (New Orleans) v morje teče. Iz tega „mesta tedaj pridejo barke vsaki dan k nam, gredo naprej in „nazaj skoz celo leto. Mesto Sv. Ljudevika je poltretjo uro „dolgo, poldrugo uro in čez pa široko. Poleg vôde so velike „s-hrambe za blagó in štacune. V tem mestu sim se tedaj vse- „lil, kjer sim si v sredi mesta hišo sozidal, de jo je lepó „viditi, ktera me čez 3000 goldinarjev košta. Razun hiše sim „si tudi 225 oralov zemlje, blizo imenovane reke, v práv le- „pim kraju za tavžent gold. kupil.“

„Sto korakov od mojiga domovanja stojí ena práv lepa in „velika katolška cerkev, posvečena Materi Božji, devici Marii, „ktera je 60 čevljev široka, 100 čevljev pa dolga, zidal jo je „gosp. Zaler, zidarski mojster iz Tirólskiga po rimski umet- „nosti; potroškov smo imeli pri nji čez 30 tavžent gold. Posvečili „so jo prečastitljivi škof gosp. Peter Kenrik na maliga Šmarna „dan, to je 8. dan Kimovca lanskiga leta 1844, častitljivi „gosp. fajmošter Götting iz Švajca so pa pri tem posve- „čevanju práv lepó pridigovali. Zraven cerkve je pa škofija, „tode veliko veči, ko Ljubljanska.“

„Iz tega pisanja ste vidili preljubi moj oče! brat in sestri! „de sim že čudo veliko svetá prešel, veliko prestal, vidil in „se marsikaj noviga izučil: venderle mislim, ako je božja volja, „še enkrat se čez veliko morje prepeljati k vam, in pred ko „bo mogoče svojo drago domačijo v Semiču obiskati. Prošim „vas tedaj, pišite mi pri pervi priliki, in če se mi bo vse „práv vêdlo, vas bom prišel obiskat v jeseni tekočiga leta „1845. Tudi jez bi vam dostikrat rad pisal, ali časa mi zmanj- „kuje in dela imam neizrečeno veliko. Štacuna in oštarija mi „toliko dela daste, de ne grem nikoli pred 12. uro h pokoju, „zjutrej pa, predenj se dan napoči, moram zopet na nogah „biti!“ —

„Predenj svoje dolgo pisanje sklenem in od Vas slovó „vzamem, vam vsim skupej rokó podam, vas kušnem in ob- „jamem iz kerščanske ljubezni in ostanem do smerti vaš zvest in hvaležin sin

Matija Premuta“.

Žitni kup v Ljubljani v starih časih.

(Nadalje.)

V létu	Pšenica		Rež		Ječmen		Prosó		Ajda		Oves	
	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.	gl.	kr.
1779	1	26	—	50	—	—	—	51	—	41	—	40¼
1780	1	29	—	50	—	—	—	49	—	39	—	34
1781	1	33	1	—	—	—	—	59	—	54	—	36¾
1782	1	47	—	—	—	—	—	—	—	53	—	40¾
1783	1	28	1	1	—	—	1	1	—	44	—	40
1784	1	41	1	6	—	—	—	59	—	50	—	40
1785	1	45	1	15	—	—	1	7	1	7	—	47
1786	1	22	1	9	1	—	1	3	1	10	—	48
1787	2	5	1	39	—	—	1	39	1	29	—	54
1788	2	13	1	39	—	—	1	11	1	—	—	56
1789	2	16	1	38	1	14	1	7	—	54	—	53
1790	2	2	1	10	—	—	1	5	—	48	—	48
1791	1	34	—	53	—	—	—	57	—	45	—	34
1792	1	35	—	56	—	48	—	51	—	48	—	34
1793	2	10	1	42	—	—	1	36	1	23	—	57
1794	1	56	1	13	—	—	1	12	—	57	—	44
1795	2	11	1	32	—	—	1	24	1	10	—	47

(Konec sledí.)

Očitno pohvaljenje.

Od c. k. ilirskiga poglavarstva so za podpiranje ljudskih šol skozi pretečeno leto 1844 očitno hvalo dobili:

V Ljubljanski škofii: 38 tehantov in fajmoštrov, 27 kaplanov, 6 posestnikov, 4 komisijski komisarji, 2 cele soseske, 1 šolski ogleda, 1 učitelj in 1 župan.

V Celovski škofii: 35 tehantov in fajmoštrov, 18 kaplanov, 15 učiteljev, 9 posestnikov in 1 posestnica, 8 grajšakov in 1 grajšakinja, 9 komisijskih komisarjev, 3 grajšinski oskerbniki, 2 župana in 1 cela soseska.

V Lavantinski škofii: 3 korarji, 5 tehantov in fajmoštrov, 4 kaplani, 1 grajšak, 2 posestnika, 1 opát, 1 prošt, 1 grajšinski oskerbnik, 2 šolska ogleda in 1 učitelj.

Popravek.

V sostavku poprejšnjiga lista „Vkoristenje vinskih tropin“ na 134. strani, v druzimu redu, v 5. versti od zgorej namesto tropine beri vina.

Vprašanje namesto vganjke.

Kadar kravi teleta vzamejo, ji dajo kosček kruha z solijo potreseniga in pa nekaj telečje dlake povžiti, kér menijo, de se po tem kravi po teletu manj toži, in de ob mleko ne pride. Stó cekinov tistimu, ki mi zamore razložiti, kakó to vražno vraštvo pomaga?

Dr. Bleiweis.

Znajdba vganjke v poprejšnjim listu je:

Obetat — Ta te bo.

Žitni kup.	V Ljubljani 23. Velkiserpana.		V Krajnju 18. Velkiserpana.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače	1	35	1	40
1 » » banaške	1	40	1	44
1 » Turšice	1	5	1	9
1 » Soršice	—	—	1	12
1 » Rèži	1	6	1	12
1 » Ječmena	—	50	—	57
1 » Prosa	1	3	1	10
1 » Ajde	—	54	—	58
1 » Ovsa	—	—	—	—

Vrednik *Dr. Janez Bleiweis.* — Natiskar in založnik *Jožef Blaznik* v *Ljubljani.*